॥श्रीगणेशायनमः॥ अथग्रंथकीप्रारंभः हस्तावलंबितरत्नं चिनचणीबनाबिंब्रमनिवासिनी निज
मनीमजनिश्चयसबनी बुधजनीजयवर्यकविवारे दिनमणीमणिदिव्यतसंवरे॥१॥ कारनयेग्रंथकरु
वुशिवमना तीरतपूर्णकरीमनकामना चरकसुश्रुतिहीवदलेतिजे प्रमयतवदवीअनलेहजे
॥२॥ स्मरोनिरेः लसुतसोविलासिनी वदतसे निजमानसुवासिनी परमरोगसमुच्चययाजनी॥लण
उनीकरणेधीरस्लेमनी॥३॥ इंद्रवज्रावृत्तं आलांनुज्ञासागतसेसुवाचे अंगुष्ठमूलस्थवनाडिकेचे॥
नीग्रिभावे सुखदुःखभासे प्राणासहीजेकळतीअभासे॥४॥ नाडिजप्रकाअहिनालचाले॥
वातप्रकोपांकिंलतरसाळे॥ कुलिंगमडुकहिकाकचाली॥नाडीवळेपित्तग्हासआली॥५॥
रथोत्कुलावृत्तं॥ पारवेगमनहंसगाम्मिनी॥नाडिकाअभिकफमकोपिनी॥तित्तिराजलुकपे
गलेगली॥सन्निपातमुनिराजेबोलती॥६॥ प्रमाणिकावृत्तं॥ कदापिमंदगामिनी कदापिवे
गवाहिनी॥ द्विदोषकोपलक्षये असाध्यनाशनिश्चयें॥७॥ स्थिरेंस्थिरेंगुंततनाडिवाहे॥
प्राणांस्सितेमुक्तकरीलपाहे वेगेमहाचालतसेज्वराची॥भनाडिपरिक्षाकरणेनराची॥८॥
भुजंगप्रयातावृत्तं॥ महारक्तदोषेंअसेनाडिभारी॥तसीगुर्विणीवामनाडीविचारी॥

ग्रं० बहुवाहणी जाणिजे नेत्रसुपेची मळें व्याप्त ते जाण जैसी ज्वराची ॥९॥ लिंगेनी उक्तं कामक्रोधें
॥१॥ नाडिका वेगवाही भयात्क्षीण ना णजे ते सदाही मंदाग्नीचि आणि धातुक्षिणेची मंद
वाहे जाण चिंतातुराची ॥१०॥ सुखाची महा स्थीरि जपुष्टवाही क्षुधेची वरी स्वेल्प मंदा चेळ्ये
पाहीं सदा निश्चळा नासनाडी चि धारी असे मंदा असंपूर्णकामा त्रिभारी ॥११॥ ॥ ॥ इतिना
डीपरिक्षा ॥ द्रुतविलंबित वृत्त सलिलपानवके विषमाशने दिवसनिद्रतरात्रैसजाग
णे अनिरोधे मलमूत्रा निरोधणे प्रभवरोग महा दुरुस्थ अहो ॥१२॥ मिथ्याहारें आणि मिथ्याविहारें
पोटामध्ये आमनिर्याणभारें स्वस्थानात्ववन्हितं काढूसारी सर्वांगानेना परूप धडाडी ॥१३॥
कोनेज्वरीलंघन आदिकीजे मध्यज्वरीपाचन तें भरीजे अंतीज्वराला गिकषायदेणं हे बो
ललें पूर्वमुनिप्रमाणे ॥१४॥ धनुंशुंठी देवदारू धने ही केवुर्गी बोरिंगणी डोरलीही या काथाचें
धर्मोसे पानश्रेसुरारी अप्तरिते जाणे मध्यज्वरासी ॥१५॥ उपेंद्रजालि वृत्त अडुळसा रिंगणी भद्र
मुस्ता दुरालभा शुंठिसमान वस्ता हा काथवातज्वरनाशनि कीरी भागे जैसा हिरदा विदारी ॥१६॥
इंद्रवज्रा वृत्त पित्तपापडा आणि कषाय रोकडा दुरालभा मुस्त कपित्तपापडा किराईत वासी कडुकी
प्रयोजणे हीं औषधे पंचसमान जाणणे ॥१७॥ मुस्ता दुराळभा शुंठी भागी अडुळसा तथा काढा ॥१॥
घेतां क्षणी नासे कफवानज्वरव्यथा ॥१८॥ गिरवणी छंद पटोली आपाडा इंद्रयव हरडे मुस्ता कडु
किही चिराईत ओळीमधु पवनापित्तज्वर हरी पटोळी निंबसीकटुकि हिरडा भिबळा धर्म यथा

काथे वेगें करूनि कफपित्तज्वर हरे ॥१९॥ पिंपळी सह चिराइत घेसी भद्रमुस्त हिरडा मधुमांडी बाहवा
सहकषाय सुकेशी श्लेषवातजनित ज्वरनाशी ॥२०॥ बाळरिंगणि शुंठि इंद्रजव हीपटोलनेत्र पदे
भार्गी निंबपरोळ आणि कटुकी श्रीखंड एरंड हा धमुस्ता गुळवेल पदकेधणे आडुळसा सुंदरी या
काथे सकळ त्रिदोष हरतील सर्वांज्वराते हरती ॥२१॥ मुस्ता आणि कटेवरा रुस धणे धमात्या पिपळी ॥
घे शुंठी दरामूळ इंद्रजव ही चीराइत बाफळी याचा काथ सुधा समान सुखदे घेतां त्रिदोषा
हरी तंद्री ताप विलाप जल्म कफ ही मोह भ्रमा आवरी ॥२२॥ एथौवृत्त कथौरपित्तपापडा अमरदारु शुं
ठीवरी चिराइत दराळभा कि टाकिभो भयप ओ रळी कषाय ये मधु पिंपळी सह सुलोचने सेवणें त्रिदो
ष हरि निश्चयें विषमजीर्णतापक्षणे ॥२३॥ मुस्ता इक्ष हरीत कीकटुकि ही घेवाहवानंतरे आणा
वा पित्तपापडा मिळुनियां काढा करावा तरें पीयूषाहुनि हा गुणें वहने हा जो बालिकें सुंदरी ता
हा नश्रमदोष दाहबरळें इत्यादिपित्तज्वरी ॥२४॥ अडुळसा आणि दुरालभा ही धर्ईत्रियंगु पित्तपाप
डा ही घे काथ हा इंद्रजव प्रयुक्त हा रक्तपित्तज्वरनाशना नोक्त ॥२५॥ रास्ना पुष्कर दुर्लभा त्रिकटु हींमु
स्ता जमोरा न्यवा कोराटा त्रिफळा चिराइत कुडा ला ज्ञानका आणवी धवान्हीयचरकनाचं
दन तथा मूर्वा कचोरा सये भार्गी कटूफळ बाकुणा आली वखा घदेवदारु त्रिये ॥२६॥ पणीवा
सहका कुरुरिंगी आडुळसा गुळवेलि रुशांगी घे कटुकी जवखार शिंगणी अदशामूळ तथा स
भार्गी ॥२७॥ हा काथा थोर रेवाता नि मुळ करी बाळं तरो गासही शोफा श्ळ समस्त शोषगुल्म की

गुरुंरोमहस्थानिआआमानिआतेंहरी संहारीग

॥ सर्वांगश्कंपगहीकुब्जाक्रीवेंब्धरोगकंठपचनासर्वत्रवातांबरी ॥२८॥ पवनठीहिरउआसुमनोर
॥२॥ भे कटुकिमुस्तकजेष्टमधुकमे करिकषायसुधासमसुंदरी अतिगुणाबहुहुतविषमज्वरी ॥२९॥
दंशवर्णीमुब्बफलत्रिकभेद्रमुस्ता दारूहलेदिसमभागसमानवस्ता हा कोथपहल्कीदकल्के
समाक्षिकश्री नानीप्रमेहसकलजूनणनिश्चयेसी ॥३०॥ कोकसातुकुमराजिकाजिरें गोपिचंदनस
शूर्णगोक्षुरं शर्करसहितगोक्षिरादके सम्यमेहरामनार्थसात्विकें ॥३१॥ गोक्षुरचूर्णसहसाकरमेह
नाशी [illegible] आदिकयोगदूसरा अतिरूपराशी गोक्षुरमूळरससाकरकालपीजे वी
टूनचीवळिरसेंहृयकालवीजे ॥३२॥ अमृतजीवनिभूयआवळ्या सहितबाढुनिगोखरूच्याच
ळ्या त्रिदिनहारसपेसहशर्करें रगनधातबळेसुमुरिवतरें ॥३३॥ मुस्तासत्रिफळा सुपाध
रमुखेपदेवदारूसर्ये याचा क्वाथमहागुणीबहुबसकांतेप्रमेहींदिजे किंवातोअतिरम्य
आवळकरीकाढासरेवकाढण देयींयुक्तहळदीरिकक्षअथवामाक्षीकसंयोजणे ॥३४॥ करीकी
श्वत्रिंगणीच्यासुळ्यांचा ग्रंतीपाकघालोंवरीपिंपळीचा जेसाचायुद्दामेधमाळाविदारीः
तयाचेपरीनिश्चयेंकासहारी ॥३५॥ चूर्णचंदानेंशुंठी पदुजीगुळबेलेहीं याक्वाथेंसमकेंना
से आमवातमदाळसे ॥३६॥ शुंठिसेंधवहिसागरगोटी हिंगउष्णजळीभयवाटीं ॥४॥
सेवितांचहरलिामसुमंत्रें शूळनिर्मुळकरिक्षणमात्रें ॥३७॥ त्रिकुटुकअजमोदाघृतथासेंधवा

ही नदपरिकिरमाणीचेजिरेंरानजिरेंही त्रिसमसविमगुळचूर्णां हिंगुअष्टांगभागे ज्वलितउ
दरवन्हीवातगुल्मादिनासे ॥३८॥ लसुणसैंधवगंधकपांजिरें त्रिकुटुहिंगुसमेअरुणांब
रे सकळानिबुरसेंपरिमर्दने घशामवीतरळेशुभानन ॥३९॥ पहुंआधीलवंगाअग
रतगरहीपिंपळीदालचीनी बाळाकपूरनाकेसरतवाविरहुयलच्यातुर्यखाणी मुस्ता
श्रीखंडजातीफळकमळविजेंमांसिकाशुंठिजीरें अर्घांशेंशर्करेनेंमिळवुनकर
णेचूर्णसौदर्मसारें ॥४०॥ घेतांचूर्णाग्निमांद्यज्वरअरुचिहरीश्वासकासासिहारी धातु
क्षीणत्वमेह्यणिगळरूजाशेस्महि क्वानिवारी क्षीणांगापुष्टकारीक्षयदारिततहरीपित्त
संतापहारी वीर्यस्तंभा करीमगमदतिलकेवातरक्तापहारी ॥४१॥ शुंठीसैंधवदेव
दारुमगनीचेरवंडहिंगुक्रमे याचा क्वाथतयांततेलकढवीहारेंस्थअस्मश्रमे कर्णी
उष्णचिपालिवर्णातिउका छेदीतथापुगळे जेसासिंहाचदारतानिजकरेमातंगग
उस्थळे ॥४२॥ शेवग्याचींकुळेसांचळीचाळवा वाढुनीशुभवस्त्रामधेंगाळवा पालि
कर्णांतआकर्णनेचेकसा पूगळेकोरडाकानसातारिसा ॥४३॥ माकादाकाथि
च्यामुळ्यालसुणहीकांकांगआलेंरसु कर्णीउष्णचिपालिवर्णातिउकापानेतकों
ठेनसु आल्यांच्यारसेंपांकीमधुडुवक्षाररासवेंसेवितां कासश्वासमीरअशे
मवीहासआरोग्यतां ॥४४॥ पंचबीमारद्वनं षकुळपयलोचनेशरसुधाकरान

त्रि.की. ने सुगुग्धशुंठि अंजने प्रभस्म कामलाक्षणे दुरालभा कषाय हा घृतप्रयुक्त देमाह
भ्रमाक्षिनिश्चयं हरी मनासि विंतिल्मा परा ॥ ४५ ॥ तनी शोदुपजीरें त्रिकटु कटु सरा चित्रक
॥२॥ क्षार दोनी मांसी कोष्टजमोदा त्रिफळसह धणे वाफळीमूळ आणी येरंडी वावडिंगे
सकळ हिंवणहि सर्व पेणे सातोनादंड देनी तवाउयुग दशात्रि हिभाग कमाने ॥ ४६ ॥
हे नारायण चूर्ण गुल्म वरहो शुळा शोभमानही यातें वोरस सासिं च चतुरदद
लिंपत के चिही मधसी विषनाशपें दधिजधिज कहे पांडुरोग वरे मंदाग्नि ज्वरे
जीर्ण कासदम हो हृद्रोग येणे हरे ॥ ४७ ॥ जळोदरा लागिं भगेंदरासी जे कंठरोगग
हणी विरोधी कुष्टादिकांतें क्षयउष्णनीर लेपक्षणे भ्रज जसे समीरे ॥ ४८ ॥
वेदावनामाजि मिरे भरावी ॥ छायेमधे शुष्कबरी कराव्वी तीसात नसे वी मधापिपळी
सी श्वासकासिका सक्षयरोग नाशि ॥ ४९ ॥ लसुण गंधक सैंधव पिपळी मीरें हिंगु
शुना वरिवापळी करु निपाक पुडे सुरणांतरी ध्वसन गुल्म गुदांकुर हरी ॥ ५० ॥
गंगावती सहघृतें मुळव्याधि नाशी हे सांगतो प्रियतम तुज निश्चयेंसी लोणा रखा
रवर चित्रक वावडिंगें त्यागीस मस्त सुरणी प्रतिपाक हिंगे ॥ ५१ ॥ आणि आपी ॥२॥
मळपारव्याच्या लोथी जके उदरिं लागि साचा पूर्वी जसे केशनसचि होती सांग

त्र्यं.की. कळावि केरसकळेंकी जानिशी लेपणे कुष्ठ श्वेत हरे त्या योग दुसरा धेवावडिंगें वरी
कीजेते कुष्ठरचित्रकू सह श्वेतादिकुष्टा हरी ॥ ५२ ॥ वाला वाबीजे सहस्र वतीची पु
॥४॥ ष्पे जळे सीं अथवा तुपेंची हे सिवितां जाय विटाळ साक्षी पुष्पा सिंजावीनु रटी
मृगाक्षरि ॥ ६१ ॥ मंजिष्ट कुंकु सह अर्क मूळे नागकेसरा पे कुटकी सुशीळे योनीमध्यें
लेप करील सच्चा विटाळ पेयर लसस वाचा ॥ ६२ ॥ सहज दाह समुद्भव लज्जरी प
रिस एक उपाय तयावरी नखिगाळनि कर्पुर चंदने करि विलेप बरा विमलाननें
६३ वारें निया सागरगोटिकेची पत्रें कुटें चीसहपुष्क राची शेकुनि यालेप सुजे सकी
जे शोफा नराहि रियसांत हजे ॥ ६४ ॥ काथ्याचा रस माक्षिके घृत मधे आस पही सां बजे
दुर्थी पकुं उनादि कामुळबरें हं शर्करे सी दिजे किंवा रेपत नआंवळे रस तथा तूपा मध्ये
सेवणे वाढे वीर्य अनो उपथ्यकरितां रकामृगाक्षानने ॥ ६५ ॥ शर्करे सहित काटि सां व
री माक्षिके सिंगुळ वेलादिजे वरी यागह [illegible] अभयतां मदा जसे मकर ॥४॥
ध्वज्ञाम नाम्र राजसे ॥ ६६ ॥ कर्पूर ही हळदि सोरफटी निंबाचे आफु सवें करच लिंनिंबु
रसात सात भालें तिलोचन वहवि पलाप होती है लेपितां नयन रोगसमस्त जानीं
॥ ६७ ॥ पिंडें सैंधव वारें अजीर्णास औषधा बहु भक्त रोधी तिळे सीं औ वी नथा उष्ण तेला

कवित्र्यंबककेहेप्रचीती ॥५२॥ गेरूसुकाथसहगुगुळमेणवाळा हेसेंधवासहतुपांनस
ल्हनिगोव्म जेफूटलेचरणसासरिलेपनाने हेतीनदापरसरोजरलायमाने ॥५३॥ ꣾ
तिळलेपणहरिद्राहेमबीजेसुनेत्रे मांहाक्षजनवनीतेपाकिजेधेनुमत्रे फुटूजुब
रणसाललालेपरात्रीसकीजे अतितरमृदुहातीदिव्यसेसीसरोजे ॥५४॥ तेकेलेयी
परमयोगसुरूपताशी देशक्षसाकरवरीमधुपीयप्यीसी आस्कंरसाकरतुपेमधुपंच
कीसी योगद्वयीअशनआदनगोदुधेसी ॥५५॥ कुडाकाळावाळाअतिविषधणेदूद
जवही तथामुस्ताशुंठीहिरदगमनेमोचरसही त्वचाराळिवाचीफंजनितवेलपिय ३८
तमे क्याकाढेवेगेग्रहणीअतिसारादिकरामे ॥५६॥ धणेशुंठिवाळाकवेबिल्व
मुस्ता सुधाप्राय हाकाथघेतांनिनुस्ता अतीसारमेपासवायुविदाशे तसाहु
स्तोलसवेगाविदाशे ॥५७॥ मंजिष्टीत्रिफळापहडकटुकीदोनीहळदीधणे मांसीको ३९
ष्टदारलभारबदिरहिरडीयनेआणणे हेतीआडुळसाभिरतिवहिमूर्वापटोकी
तथा वायंचीगुळवेलचित्रकभुईनिंबासहीसर्वथा ॥५८॥ रक्तचंदनहिंपिंपळिका
ल्या सहिनिबजसालदिजेनया सकल्वरक्तविकारहरीक्षणे विसपकुष्ठतथा
हिरोरोध्रणे ॥५९॥ विळ्येचित्रकवाहवामुळविडंगेनिंबलोलेक्षणे आणाथाक

गिंदेशर्करेसीं नव्हारसाकत्यालागिंउष्णादकेंसीं ॥६८॥ मधुमाक्षिकाच्यामुळ्यातया
मधासी बेराचलेआरके चंदनासीं मुळीकाढेऊीचीतथाहिंगवेणे तिनीयोगरव्या
तिरोगासिदेणे ॥६९॥ नेघनिद्रानेत्रीआलउलेकतोहानसुरसें अतीसारकेशीवमनमु
खपाकादिकेंअसे तयादीजेजाईफळसजेनिलागेलोततके करीरोगशांती प्रहास
नमुखेआरकनिके ॥७०॥ व्याबोरीच्यासिंचीचापत्रे ॥ नारळ्याचीआणिचेंउीपवि
त्रे ॥ याचेंपाणीवांतिनसाकनारी ॥ सांगेसाचेंत्र्यंबकप्रेमरारी ॥७१॥ परमच
ळ्मदालालायुनीयांउनार ॥ सहदकमिठसाखद्राक्ष दाकिंबसार ॥ समसकथ
येकीशर्करायुक्तदेणे ॥ उतरलहरिणाक्षीमघउन्मादयेणे ॥७२॥ मुळेंकोहळेंरवा
रमघाउतारी ॥ मुळेंऊमरलागलीजसुपारी ॥ दिजेगेदुधेशर्करेधोनरयासी ॥
हरेभांगउन्मादतेकोदनेसी ॥७३॥ विचदुसंचकनजायबरेन कजे ॥ त्यालागिं
३२ केवरवारिलेपकीजे ॥ वाटूनियांतसेरनसारकरयाने ॥ होईलगाणबुरवूक्षणसत्त
कानेः ॥७४॥ बचनागवत्स ॥ नागर्तेविषउष्णदुग्धउतरीकेपूरआज्यंहरे ॥ आकुला
गिउमारहिंगुहिंगुणनिकेंभवाळाधरे ॥ काथतेउळम्यनिकाचवाळिंबीवेकोवीक

ग्रंथाव. ३८१६

क

ग्रं॰ची ॥ पाजणे तेणे सोमलखार शीघ्र उत्तरे तारुण्य लोलेक्षणे ॥ ७४ ॥ भुजंगदंश ला महानज
उतार हा हो कंच उगाळुनि निरिक्षा करीं नयनि अंजनप्रमळे नेत्रांपि जरि नुतरे ताहि
॥ ५ ॥ ढोट्ट प्राशने ज्ञणात उत्तरे अहीविमळपूर्णचंद्रानने ॥ ७५ ॥ निरसेंदी असेर लालम
तान खउर खोबरी मूळसलेरें करूनि देवषा आण उत्तरे विषउतार हे सर्व बो.
लिले प्रकट हे तुलां म्यांनि वेदिलें ॥ ७७ ॥ मुक्ताजिरात्रिकटु चेंवळ लवंग वाम आणु निर
ङ्गलवही अतिवाषश्यामे या च्या व ग्या करूनि निंबुरसांत गोळ्या आज्यांत संकरेसि
देलु घुवाळकाला ॥ ७८ ॥ बाळका शिपरमज्वर वांतीं श्वासिरेश्च सर व सीकिच कांतीं बा
टुनी अतिविखा सह मुस्ता रेमधास हित या हृयं बस्ता ॥ ७९ ॥ पिपा ग्रासहका थ्या
मारवुंतही पाषाणभेदापरी आण्णा वामुर हृउ शिंगरव ळणें तातांतपीतंरी प्रालेप दृ५
गजकर्णकंडूनिरसा विस्फोटक व्याधिही रुहिअर्जुनेना पठे विसर्पही सर्वत्र स्फोटास
ही ॥ ८० ॥ रानी जिरे हळदि दोनि मिरें कमे ही रोहूरगधक समान मनःशिळा ही पार
समस्ता हि वरी घतुपर खलावी आईलशी घरवरूजेवरि लेपलावी ॥ ८१ ॥ हिंग चारी
हिंगणी च मुळी सीं पिंडी स्याची वांधी जवाळिया सीं तेसा ढाबीं चोदिसामों जिया ॥ ५ ॥
ह स्पापिंडीनें सस्य राळा नराहे ॥ ८२ ॥ रक्तचंदन हळदि मही षी दुग्धयुक्त नरिवाग

विनाशी लेप आइकद्जाउरकासी लावि नासूफळससस्युकेशी ॥ ८३ ॥ हरीनकी रवर्जुर शीघ्र
तोची पक्केपले आणु निंउबरा ची श्वसें असेपाच हि योगवोळे हरक्तपित्तीसमध्येरसाळे
॥ ८४ ॥ आस्कंधको शुन्धि कर्णी गजपिंपळी ही वेखंडु नागबळि सर्व समान पाही लोण्यामध्ये
महिषिच्या मगनी खलावी हे इलिंग अति ढीसर लेपलावी ॥ ८५ ॥ आरग्वाग मज आळव
लायुबांगी पाषाणभेद सह धायफुलें पिंजांगी कव्यासहीत पुटकीपरि यानिमध्यें मकों
च हाइलकळेल तुला समधें ॥ ८६ ॥ बिल्वाहरा कसी दोनी रविदुग्धे उगाळुनी घालेपरामती खाये
गेंडमा ग्रामनोरमे ॥ ८७ ॥ चिरगुट भिजवावें ढेकुणाचे निरक्तें नेघदिन खरमूत्रेंनासि दे रे पान
ते बहु नाहिं यासि आहे तो अपस्मारनाशी प्रियसखि तुज लाहें सांगतों निश्चयेसीं ॥ ८८ ॥ जरि
आमसमीर हि दुःखकरी परि येक उपाय तयासहरी करिं युक्त रतैलसह श्रमरें रसामळक
षायम हा सुखदे ॥ ८९ ॥ आणु निर्गुंडिगुळवेलकषायदीजे हा आमवात शमनार्थ उपाय
कीजे येरंडतैलसह सुंठिकषाय रेशी हा आमवातकटि कुक्षिभुजा शिनाशी ॥ ९० ॥ क
टुकि मुस्त कवाळुक आणुनि कोरें कषाय मनोन्मत गामिनी त्रिदिन निश्चयपूर्वक
सेवितां पर तेला ज्वर जाइल तत्क्षणतां ॥ ९१ ॥ भुइंनिंब मा का करीं काथ याचा मधूरीं

हिजे बोलतो सर्व बाधा- महाशोभेत्या औषधे मधुक्रमेसें निळोत्पलें वंदुरि आसमसर्वपा
त्रि.की॥ देवांसि ... ध्या तोहानरोगशमनार्थ उपायसाद्या रीं मुळी
काबुळी हिंगयोगें निवारी ॥९२॥ देवदारुकुडावावडिंगमिरी औषधेंच्यार हीपकविचाध
॥५॥ रे काथहा शीघ्र शोफा हिसारहरी जेविमान गरुडस्थळें सें हरी ॥९३॥ दारुहळदी रिस
हसालिचरीचिन्याची लाजाळु कांतिळफुलें रसवंतिसाची याचा कषाय समधें अति
सौख्यकारी दोषत्रयात्मिक महाप्रदरा निवारी ॥९४॥ पंचमुळें मुस्ता गुळवेलि याचा
काढा मुलासंगते फुकाचा आमातिसारज्वर दूरकर्ता मेघा शिजे सावचनाति
हर्ता ॥९५॥ आमातिसारें जरि शूळ आहे बाला गआ धांस्तुरवटाळ पाहें देवीपळी
आणि हरीतकाचा त्या अल्प उष्णोदकयोग साचा ॥९६॥ देवदारु सहसुंठि हरीतकी
ही आणून आवळकटी समसर्वपाही याचा कषाय सुखदे मधुशर्करेशी चातुर्थिकज्वरअ ॥५॥
साध्यतयासनाशी ॥९७॥ पंचमुळि आवळकटी गुळवेलिमुस्ता वेरिंगणी सहितपाच समा
४२ नेरता देईकषाय सुकथेमधुपीपळीशी वायूकफासहिहरी विषमज्वराशी ॥९८॥ वारीप
वेंअगस्तीचीनासदे कोकिलस्व रे - हरयेणे बिरुशाळासी चातुर्थिकज्वरत्वरे ॥९९॥

पाळीं सारखरसिंधु फेननयनीं आरक्तपुष्पा हरी शुभ्रा लागि सुवर्णमासिकमधें मालेंगजात्र
दरी गोमुत्रासह पिंपळी चनरसिसेरा वीसनें भिंजवा पाहे ही त्रयं अंजनें रामविनोद जाणतो
गोजया ॥१००॥ आज्याशीं सहपारदीच समुळी पुष्पाशि दूरी करी ज्याचेने जगळेतत्याशिस
हरेकंडु तिळेलेहरे नीरेशी पड आशि क्षिप्र निरशी हे जाणिजे तत्वता सांगे त्र्यंबककौति
केंकरुनियां जाईल रात्र्यंधता ॥१०१॥ वाहोनेपत्ररस सागरगोटि केचा देदोनि सत्त्व कनु
पास हसल्यचाचा पथ्याशियोगतरि यावरितूपसोजी व्यापीविनाशक रिसुंदरीरो
मराजी ॥२॥ दे यक गुंजभरि जायफळ जिज्याशी साहिश्वास अतिसार तथा शिणा
शी वातानिमांद्य गुल्म कोकफ शूळ यांतीं सारोग हे निकटद कामधुयुक्त जाती ॥३॥ त्रिकटुद
रुजवक्षितभाषिणी खदिरसाल तथा सुसुवासिनी करुनि देशिकषाय आज्य जळे
प्रशमवी सकळेंकृमि चीं कुळे ॥४॥ त्रिफळा सहगुग्गुळ सर्व समें करि शिघ्रकषायसु
धीतरमे मगरीशिलसा सिगुणा हहा व्रणवारण शारणसिंह महा ॥५॥ आणून कोष्ठ
सह ज्येष्ठमधुकमेही निळोत्पलें वंद्रुज्या समसर्वपाही कांजेमधा सह बरा अवळी ह्या
चा नाहानरोगशमनार्थ उपायसाचा ॥६॥ अनिराघ्रजरिकेलापोटशूळे कंमगोक्षी उपशमन
तयाचें वैद्यराजोपसार्षी तीरत करिजेलो ध्यां आणि एरंड तेलें पिदित कुरवळे करी हे

वै०क्री ‖ हेतुलासत्वकेले ॥७॥ अरुचिहृदयरोगश्वासकासक्षयासी कवचश्रुनळमां ग्रथपांडुजीर्णज्व
राशी उपशमनतुयाचेपिंपळीदेगुळेंशी गुचसहशिरसाचेतैलहेस्वासनाशी ॥८॥ एला
॥७॥ प्रियंगुसहखोरखीजे श्रीखंडनाकेशरखुकळीजे देतात्रिदोषाद्भवजायवाती अष्टात्राया
चेजळचंद्रकांती ॥९॥ दुरालभाकुशकाशतयांचाकाथसुधापरे मधुन्यानुपानेशी मूत्र
कृछ्रखंडाहरी ॥१०॥ एरंडगोक्षुरशिकाजितयेलदुग्धें पाशाणभेदसहआदुकसाचिरपें
श्रीमधुमिकानयाकशिखाकाढा देईमहादामनाविघ्नरवश्याशिकाढा ॥११॥ पाषाणभेदवे
लाहीपिंपळीचूर्णहेंकरी गुळतादूळथाथ्याशीमूत्रकृछ्रखंडाहरी ॥१२॥ त्रिकटुत्रिकआ
णिहरीतकी सकळवाटत्रियाकरणकी द्विगुणघालुनिगूळगुटीकिजे लोहितपांडुहरी
गुळव्याधिजे ॥१३॥ विबर्नेहरडेयाव्यागुळें गोळ्याबरव्याकरीं ॥ तोव्यानीयेकमात्रादेमुळ
व्याधिपहहरी ॥१४॥ सूरणसुंठीविडंगाचेसेवितांगुध्नमाक्षिके ॥ अग्निमांद्यघरूनीरोगजनशि
प्रकरनिके ॥१५॥ काढकेरानिगुळवेलिचिमुळयांचा ॥ तोदुग्धघालुनिनयांकहिसत्युवा
चा ॥ जोव्यासिनानपयअल्पभिपुरीहृती ॥ नालागनीलिदिवसत्रेदुग्धयेता ॥१६॥ जास्वं
धकुसुमेमळयाचाकषायसुश्रुव ॥ देतांचिगर्भिणीलागीपुष्टिबालकसंभवे ॥१७॥ मग ‖ ॥७॥

टकाउरलेंकुतरेडसे ॥ परमयेकउपायतयाअसे ॥ बरिमबादुनमुळ बूकाय्येचे ॥ रस
दिजेविषहरेअमरसुधे ॥१८॥ रक्तदंनेरक्तनाकामुनराजसे ॥ आम्रअंठोळिचारसुद्दूर्वारसें ॥
नासदेरक्तराहिलिसिंहोदरी ॥ देआस्त्रीत्यामधेंशीघ्रपादानरी ॥१९॥ सबाइचाळेपिपाळि
पिंपळमूळमिरेंकळिबस फळ दहना दुपराश्वा ॥ निजेरकाएहळेदसुचित्रकआदुक
सागुळ वेलिहिआध्या ॥ धायविडंगरसभंगरुवंगबलासहवळिजटासमजाया ॥ उष्ण
जळेंजरिन्नायासमानहिनोविशिकासहरेलसुजाया ॥२०॥ चिंचाक्षारपळेकपंचलवणों
तत्तुल्यनिंबूजलें ॥ पारागंधकएकटांकपळघेहिंग्वत्रिकूटकमें ॥ कांनेचांखववदीहरी
ग्रहणिकातीग्रळएणेशमे ॥२१॥ पारादंकणसुंठिगंधकमिरेनेपाळियानंतरें ॥ येके
कचयुदोनिभागमुगनोळवप्रवालघरें ॥ याचेभागअनुक्रमेशितजळेंगुजेकमात्रा
सुरे ॥ देईजायाजलोदरादिकेंपुराश्लादिगोळहरे ॥२२॥ पाहयेचारचनेरमकाली ॥
यानीश्रुलीरामबाणिमचीती ॥ विश्वासेपअन्यथसेनमानी ॥ सांगेसाचेश्रुबका
श्रमरवाणी ॥२३॥ पत्रीदालचीनीलवंगललनेआकेकूराग्पिंपळी ॥ शुंठीहिंगुळना

॥ त्र्यं०की ॥ गहेसमखलीं तांबूलआलेजळीं याचेनाचदिनेशभेरबगुटीगुंजेप्रमाणकरीं नाशीकासनश्वासनथाति
सारसुरवरेभोगादिसौख्याकरी ॥ १२४ ॥ तीळायकमन:शिळाहिंगुणिताधरैंकळोनीदुजें तीळेच्या
॥ ८ ॥ रिगुळाप्रियेतिबरसायेकमतीन्हीकिजे गोळ्यासमकरींघृतेंत्रिदिनदेपथ्याशिसोजीतुपें घेतां
वों तिहरीभगंदरमहाचोथेदिनीहारणे ॥ २५ ॥ मोचूंननागहरितालकरवापराशी मर्दूनितांम्रसह
काइलिंचेरसाशी देयेकगुंजभरिरणशर्करेशी चातुर्थिकाशिशमवीविषमज्वराशी ॥ २६ ॥ पा
रागंधकहिंगुळासहसमेआफूनथानागही हदोन्हीसमपारदाहिंगुणितोंघेमवीजासही मक्या
यनिरसेंखलूनिगुटिकागुंजेप्रमाणकरीं मीरेंआज्यसहीतदेग्यहणिकासाराअतीआवरी ॥ २७ ॥
एळासैंधवकोष्टशंखचमुरटीहिंगूळस्यागीमिरें पथ्याचेबिजासेंधुफेनकुकडीआंडेतथा
निर्मळी मिनाक्षीनरटाकुकासुरंतरुश्वेताबसूचिमुळी ॥ २८ ॥ अज्यामुत्रामध्येखलुनिस
कळेंसम्यकथरी नदासाचेकाळीनयनकमळीअंजनकरी फुलेंस्वेतरक्तेतिमिरनिक
राबिंदुनिरसी निशीचेआधारेंदुरनयनरोधप्रियतमे ॥ २९ ॥ मालिनीवृत्तं प्रकटहिसक
ळांतेहकळोयाजसाठी स्फुटअतिवदलोमीदेशभाषामराठी अमृतमयचिकित्सामेप
राणानळाला प्रियजनउपकारालागिहाग्रंथकेला ॥ ३० ॥ याग्रंथानुभवेंचिकित्सकमह ॥ ८ ॥
रोगाचिकित्साकरी स्याचीपूर्णचित्राळकीर्तियशहोसर्वश्लोकांतरीं चूर्णकाथनथावले

श्रेमेहस्तकदेविलामगणीरीसंपूर्णतेणेवरें ॥ २ ॥

॥ त्र्यं०की० ॥ हगुटिकापाहोनिरोगीरीजे मात्रासाहितआणि साशिनिलुकीयत्नेप्रमाणेकरी ॥ १३१ ॥ श्रीम
ल्लक्ष्मणाख्यअप्रभुमहाकारुण्यधाराधरें केलेयेयकशास्त्रसुंदरचमत्कारीषयाच्छ्री तेरीं ::
॥ ९ ॥ श्रीत्र्यंबकराजराजतसदालंकारकोल्हापुरी ॥ १३२ ॥ इतिश्रीत्र्यंबकविरचितप्राकृतवैद्य
कं:समाप्त:॥ ॥ शके १७५५ विजयनामसंवत्सरेफाल्गुनशुक्ल द्वादशीमंदवासरेतद्दिने
श्रीसांबसदाशिवार्पणमस्तु ॥ श्रीगजाननार्पणमस्तु श्रीश्रीश्री

॥ ९ ॥